

Erfagruppemøde mark- og kulturteknik LMO Viborg 28/6-2013

Janne Aalborg Nielsen

Støttet af
Fødevarerministeriet og EU

Landdistrikter.dk

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske
Landbrugsfond for Udvikling
af Landdistrikterne

Danmark og EU investerer i Landdistrikterne,

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond
for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet
for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget
i finansieringen af projektet.

Jordpakning – giver det udbyttetab?

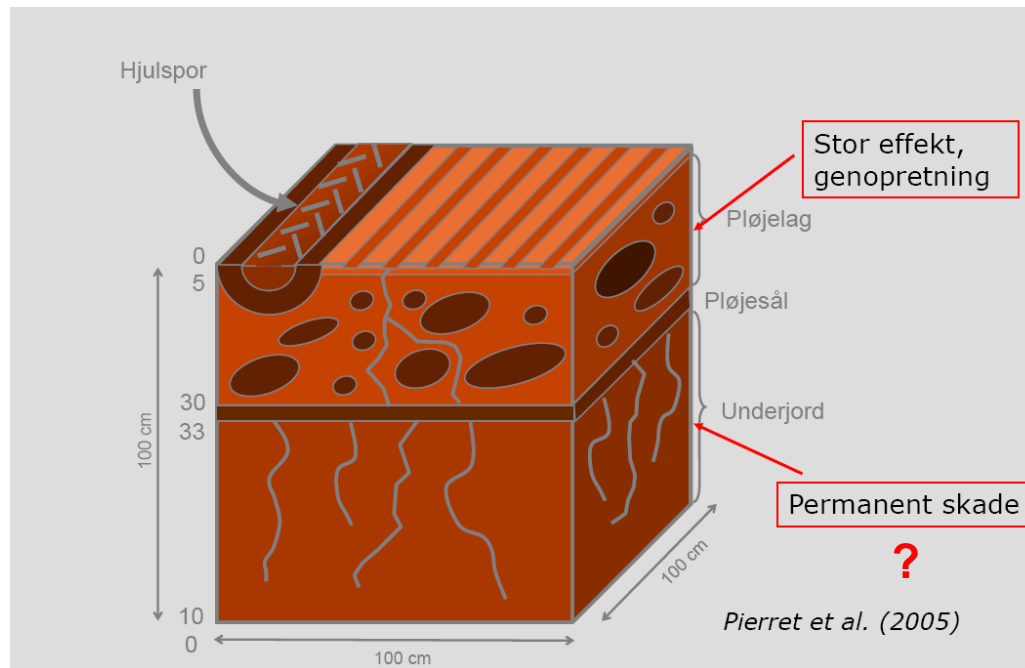
Vi høster jo relativt høje udbytter, så vi kan bare fortsætte med at køre med de store maskiner!

Foto: Janne Aalborg Nielsen, VFL

Jordpakning – der er to slags

- Pakning af pløjelaget
- Pakning af underjorden
- Husk at 1 ha faktisk er 10.000 m³

Jordpakning: overblik

Stress-fordeling
i trædefladen

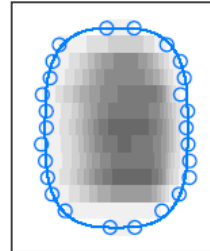
Stress-forplantning
ned i jorden

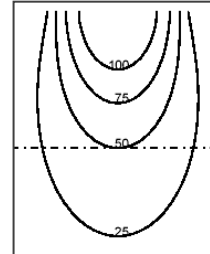
Stress kontra
jordstyrke

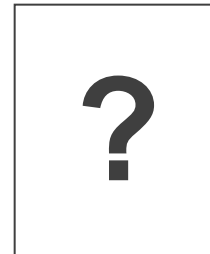
Effekt af
pakning

Step 1

Step 2

Step 3

Udbyttetab, vandproblemer,
tørkeskader (rodvækst), N-
udvaskning, drivhusgasser
og ukendte processer

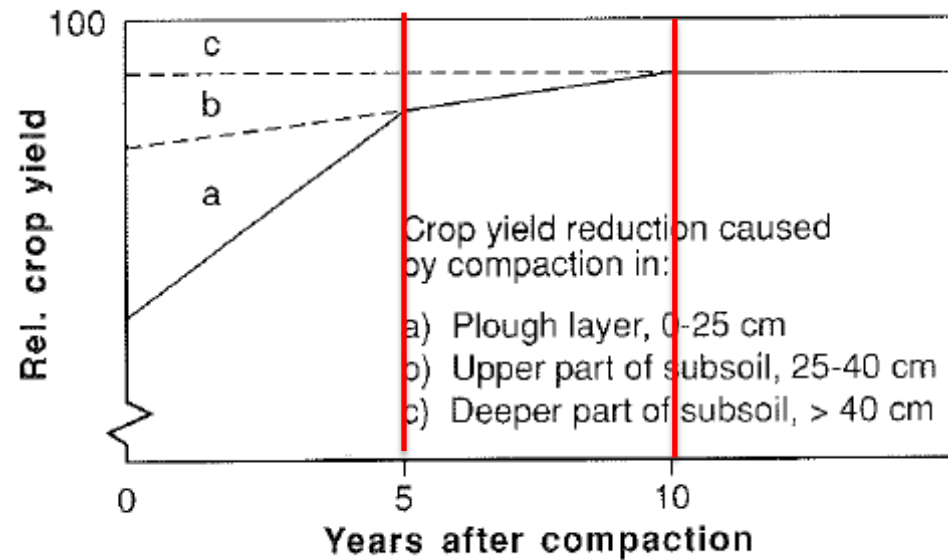
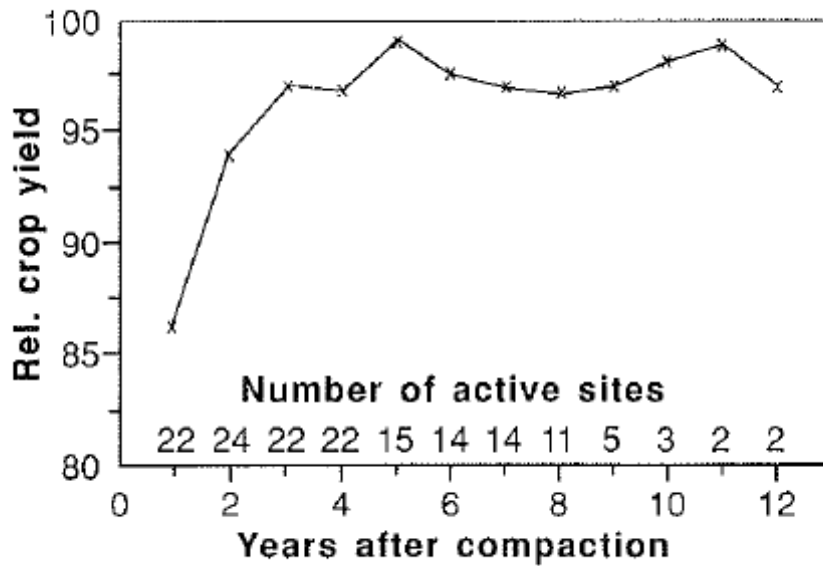
Hvilke jorder pakker?

- Forskellige jordtyper har forskellig tendens til at pakke.
- Voorhees (1993) konstaterer, at risikoen for pakning af underjorden stiger med ler- og vandindhold.
- Sandjorde er mindre sårbare, men skaden kan have relativ større betydning.

Tidligere forsøg med jordpakning

- En del forsøg er udført
  - en international forsøgsserie
  - et antal svenske forsøg
- Svenske forsøg – relevante, men...
  - højere ler-indhold i Sverige
  - højere hjullast i dag
  - andre dæktyper i dag

Udbytte efter én gang pakning m. 5 tons hjullast

Kilde: Håkonsson & Reeder, 1994

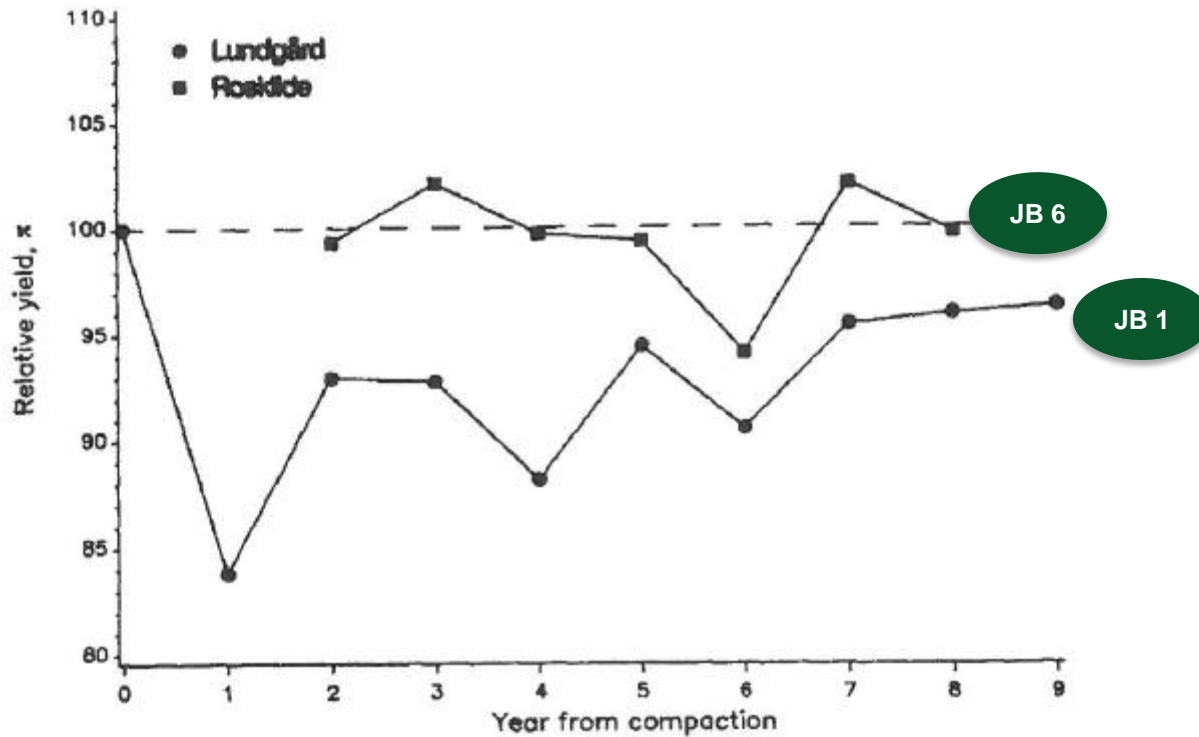

Fig. 6. Crop yield after four repeated loadings on topsoil relative to non-compacted soil. The first year at Roskilde is not shown because lodging influenced the yields.

Landsforsøg med jordpakning

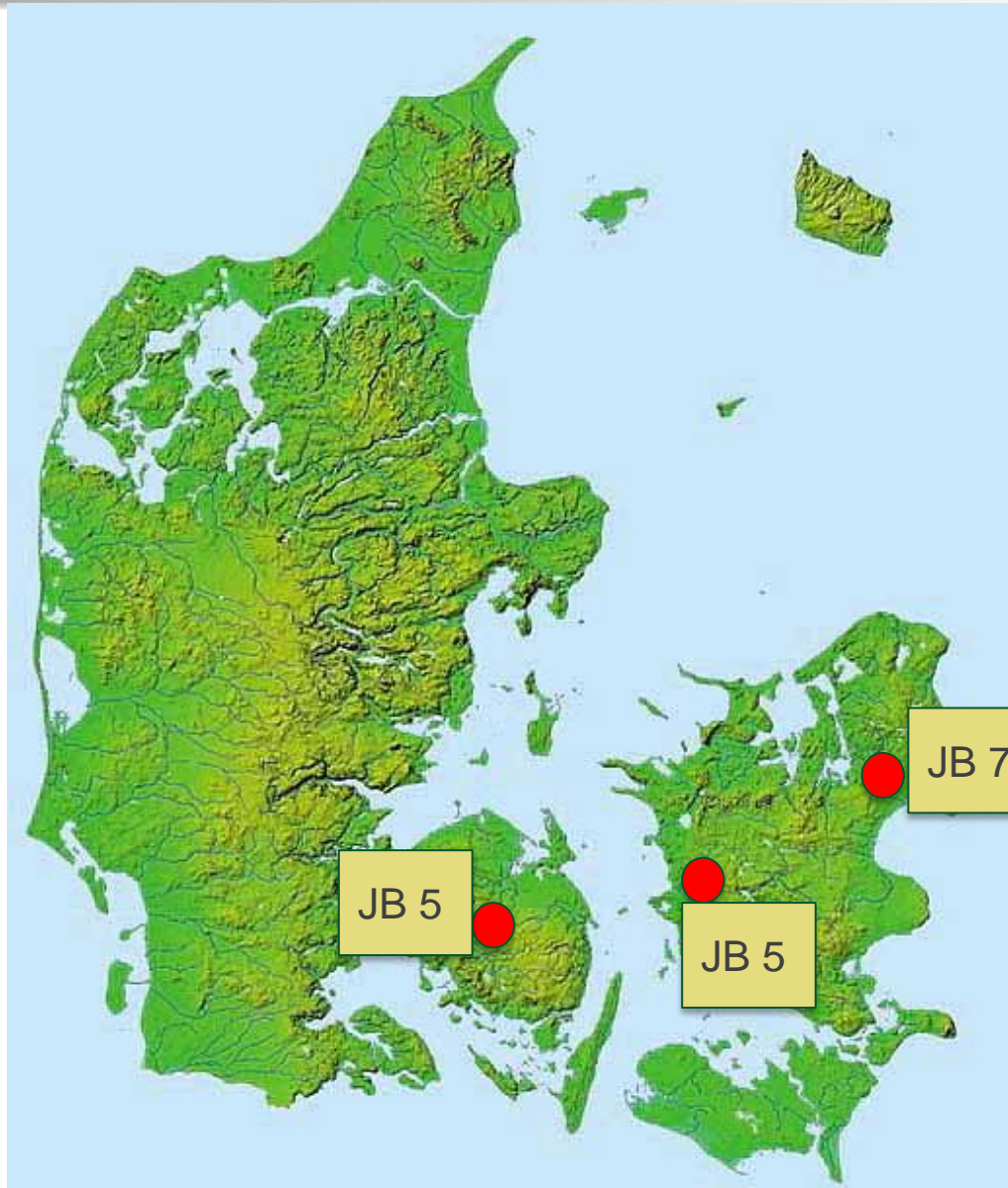
Formål: At afklare hvor meget tung trafik på markerne betyder for udbyttet på danske lerjorder.

Forsøgene har særlig fokus på betydningen af underjordspakningen.

Fra 2013 undersøges det endvidere om biologisk jordløsning kan reparere jordstrukturen.

Jordpakningsforsøgene er et samarbejde mellem:

- Aarhus Universitet, Københavns Universitet og Videncentret for Landbrug
- Aarhus Universitet - jordfysik
- Københavns Universitet - plantefysiologi
- Videncentret for Landbrug - projektleder og ansvarlig for behandlingerne i forsøgene

Forsøgsbehandlinger

ved markkapacitet i det tidlige forår

- Led 1: Ingen pakning
- Led 2: Gyllevogn. ca. 8 ton hjullast en gang (2010)
- Led 3: Gyllevogn. ca. 3 ton hjullast en gang årligt i 4 år
- Led 4: Gyllevogn. ca. 6 ton hjullast en gang årligt i 4 år
- Led 5: Gyllevogn. ca. 8 ton hjullast en gang årligt i 4 år (minus Taastrup)
- {Led 6 (kun Aarslev): ca. 12 ton hjullast (selvkørende gyllevogn) en gang årligt i 4 år}

Foto: Janne Aalborg Nielsen, VFL

Samson PG25 gyllevogn

Foto: Janne Aalborg Nielsen, VFL

Selvkørende gyllevogn

Foto: Janne Aalborg Nielsen, VFL

Foto: Janne Aalborg Nielsen, VFL

Jordfysik

Foto: Per Schjønning, AU

Tryk i trædefladen og trykkets forplantning ned i dybden

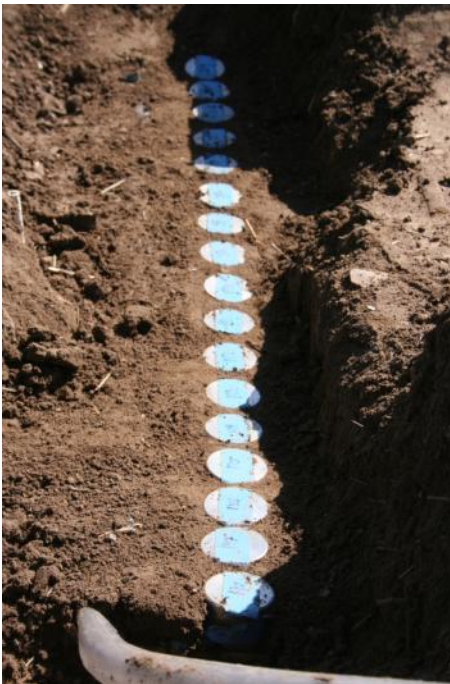

Foto: Janne Aalborg Nielsen, VFL

Nyt jordpakningsforsøg, Flakkebjerg

Case IH MX 285; Samson PG25

Hjullast,
Tons:

2.4

5.6

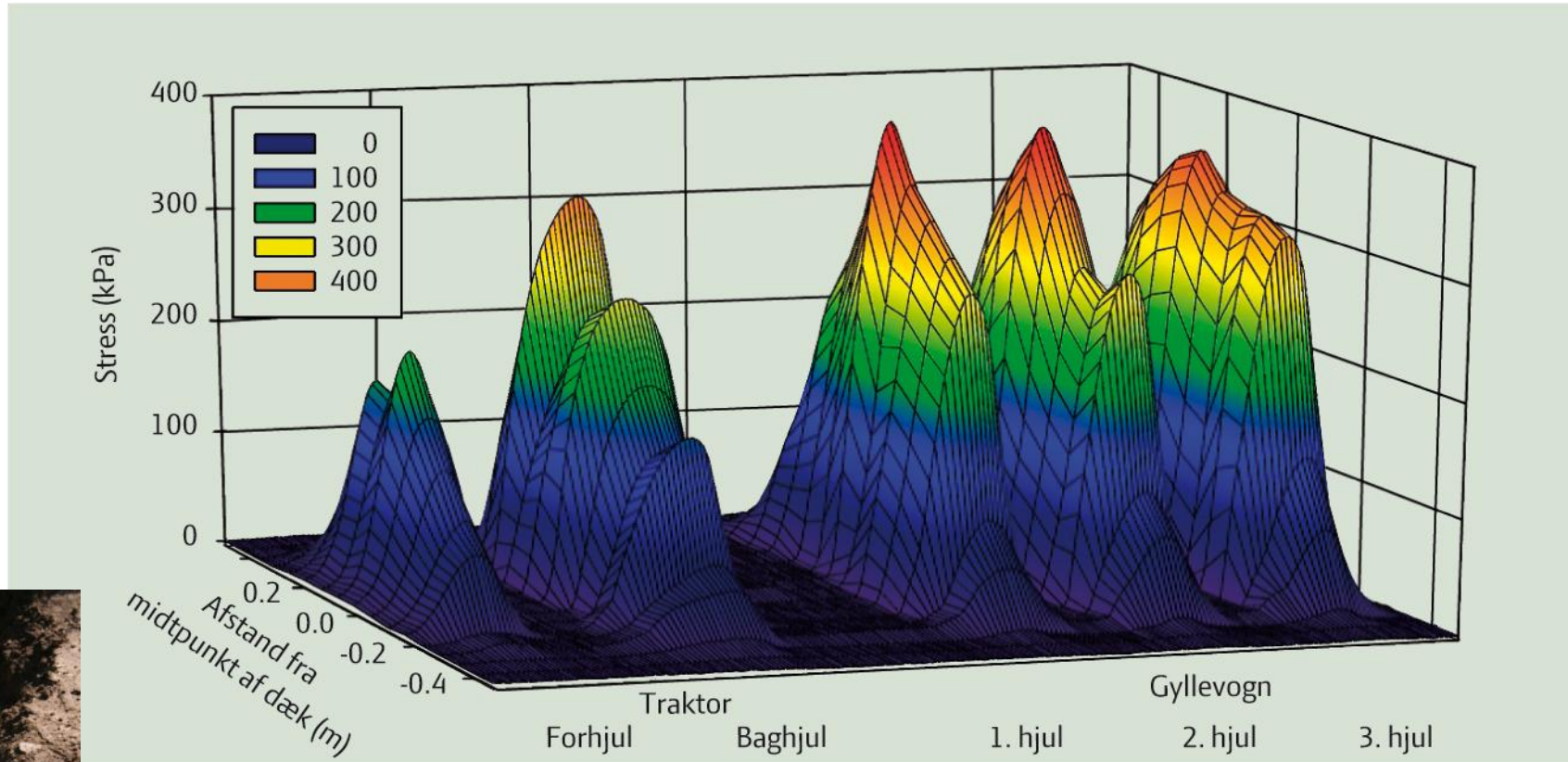
5.8

5.8

5.8

Samlet vægt af vogntoget: 50.6 tons

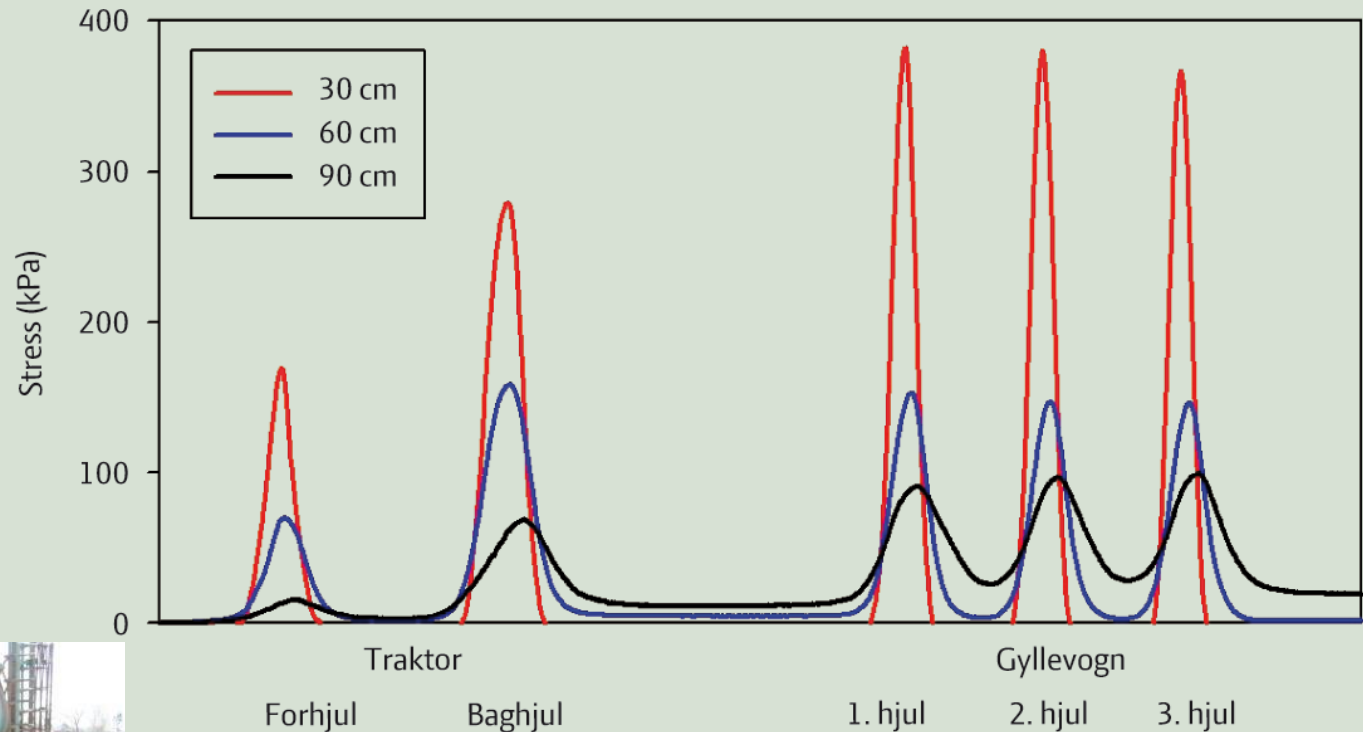
Trædefladestress

Stress i trædefladen, Flakkebjerg 2010
6 t, 2.8 bar – (opnår 3.8 bar)

Kilde: Schjønning et al., *Oversigt over Landsforsøgene, 2010.*

Pakning i dybden

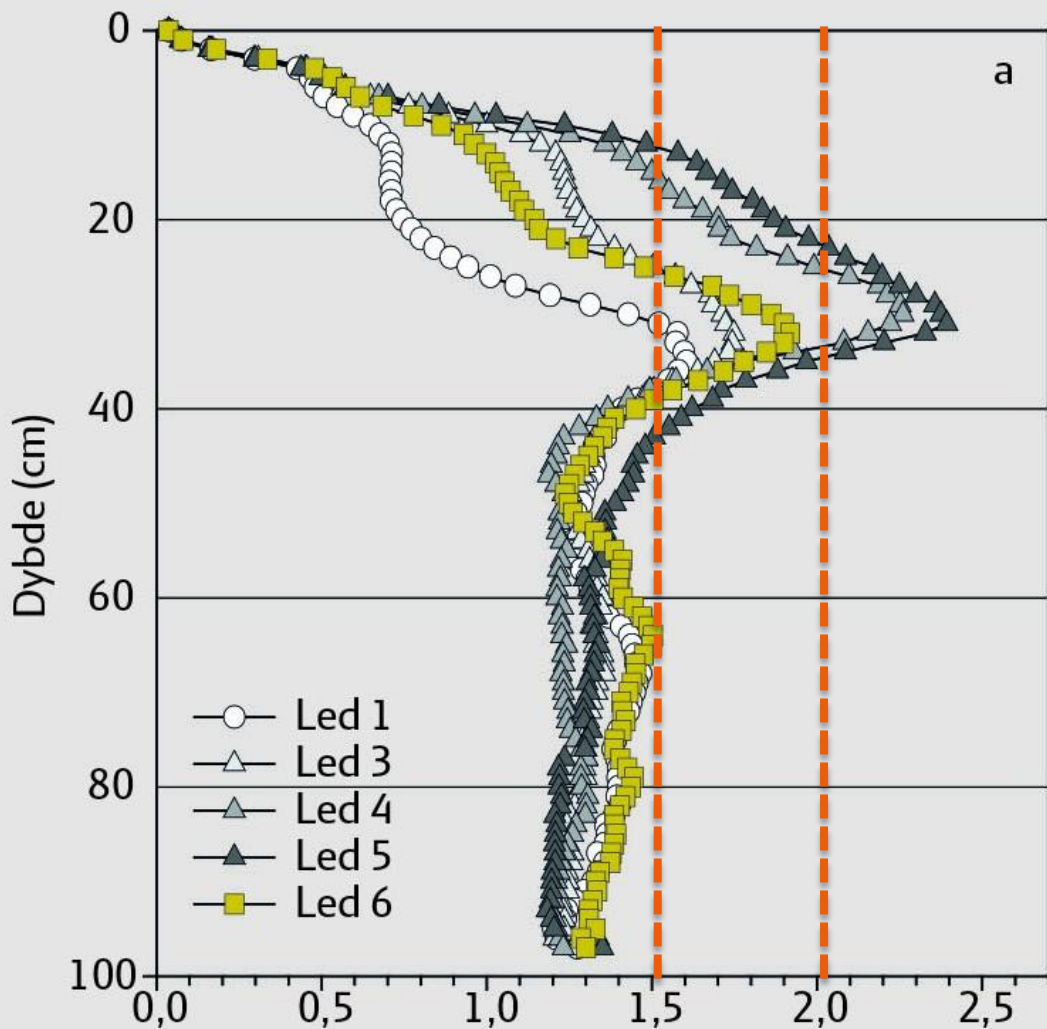

Effekt i underjorden, 6 t, 2.8 bar, tre dybder, Flakkebjerg 2010.
 ”Næsten uden dæmpning ned til 30 cm”.

90 cm~90-100 kPa
 ”50~50”

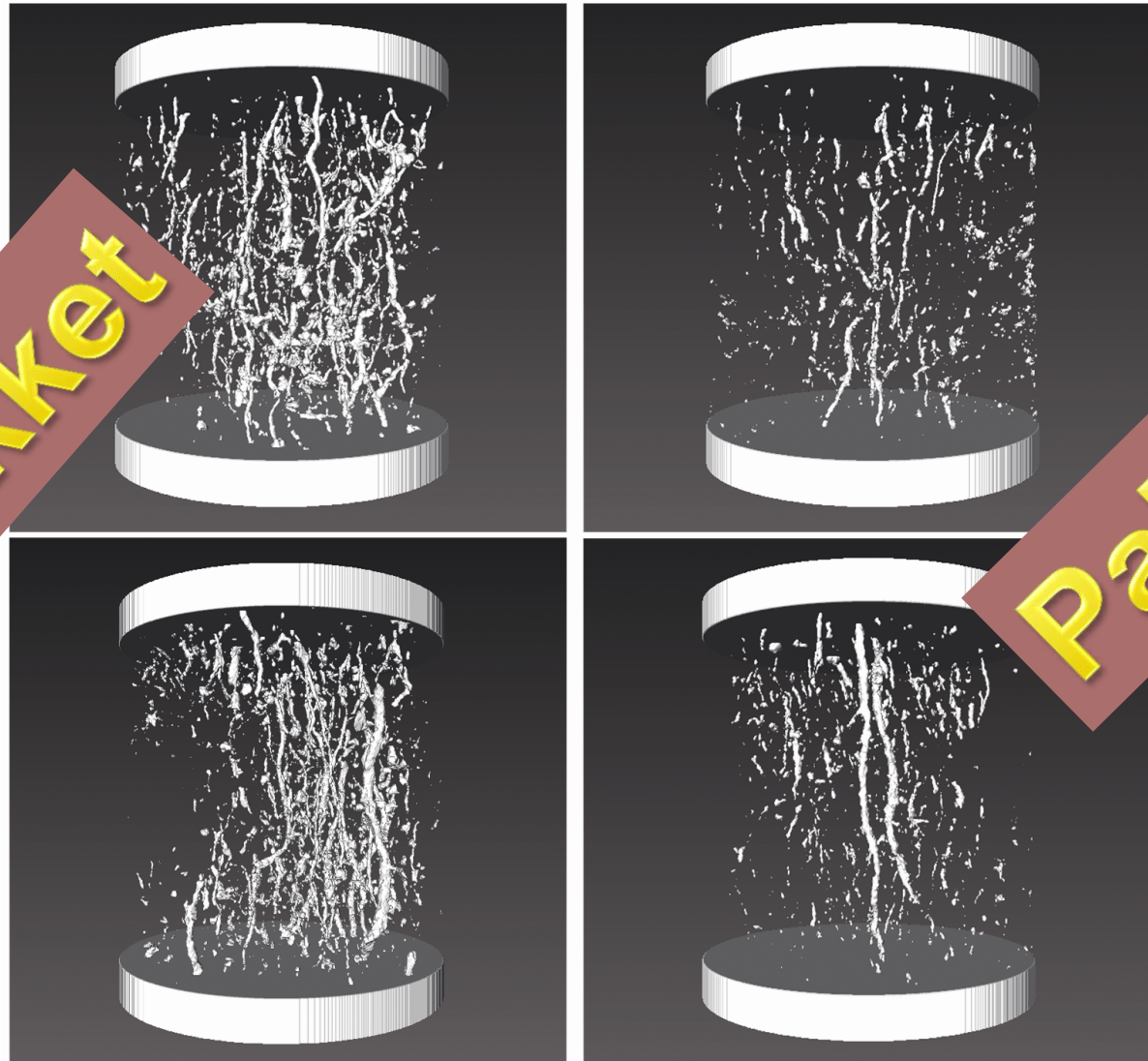
Kilde: Schjøning et al., Oversigt over Landsforsøgene 2010

Penetreringsmodstand ved forskellig trafik

Penetreringsmodstand (MPa), Aarslev 2012

Kilde: Per Schjørring, Oversigt over
Landsforsøgene 2012.

Plante fysiologi

Foto: Janne Aalborg Nielsen, VFL

Foto: Janne Aalborg Nielsen, VFL

Foto: Henning Lyngvig, VFL

Foto: Janne Aalborg Nielsen, VFL

Værn Taastrup, juni 2013

Foto: Janne Aalborg Nielsen, VFL

6 ton, juni 2013

Foto: Janne Aalborg Nielsen, VFL

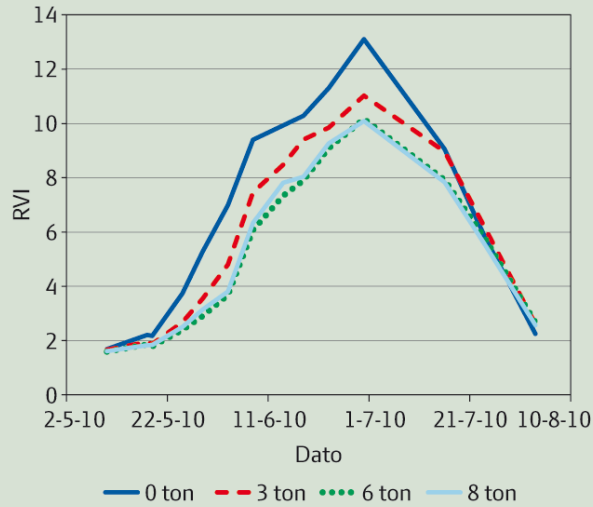
Abcisinsyrekoncentration (ABA)

- Formål: at efterspore en tidlig fysiologisk respons.
- Målt på yngste blad i 2010 og 2012 og på xylemvæsken i 2011.
- Desværre ikke fundet forskelle. Det kan skyldes metoden.
- Det er fortsat muligt at bladkoncentrationen responderer på mekanisk modstand.

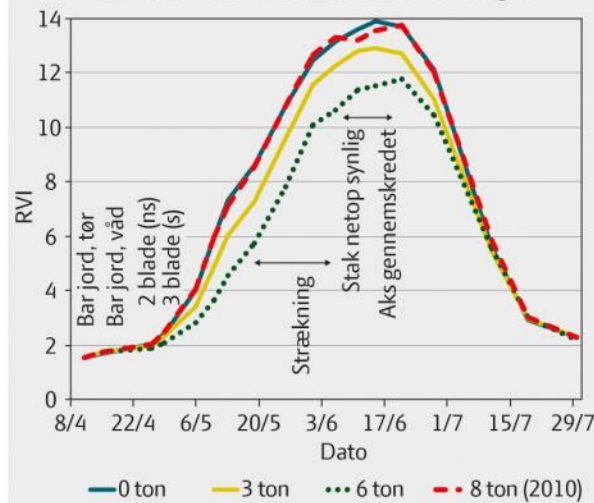
Kilde: Carsten Petersen, KU, pers. komm., 2013

RVI-måling 2010, 2011 og 2012

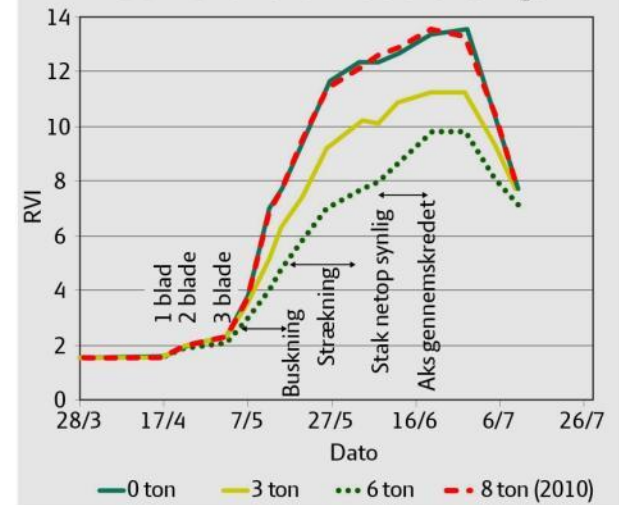
Relativt vegetationsindeks (RVI), gennemsnit for alle gentagelser

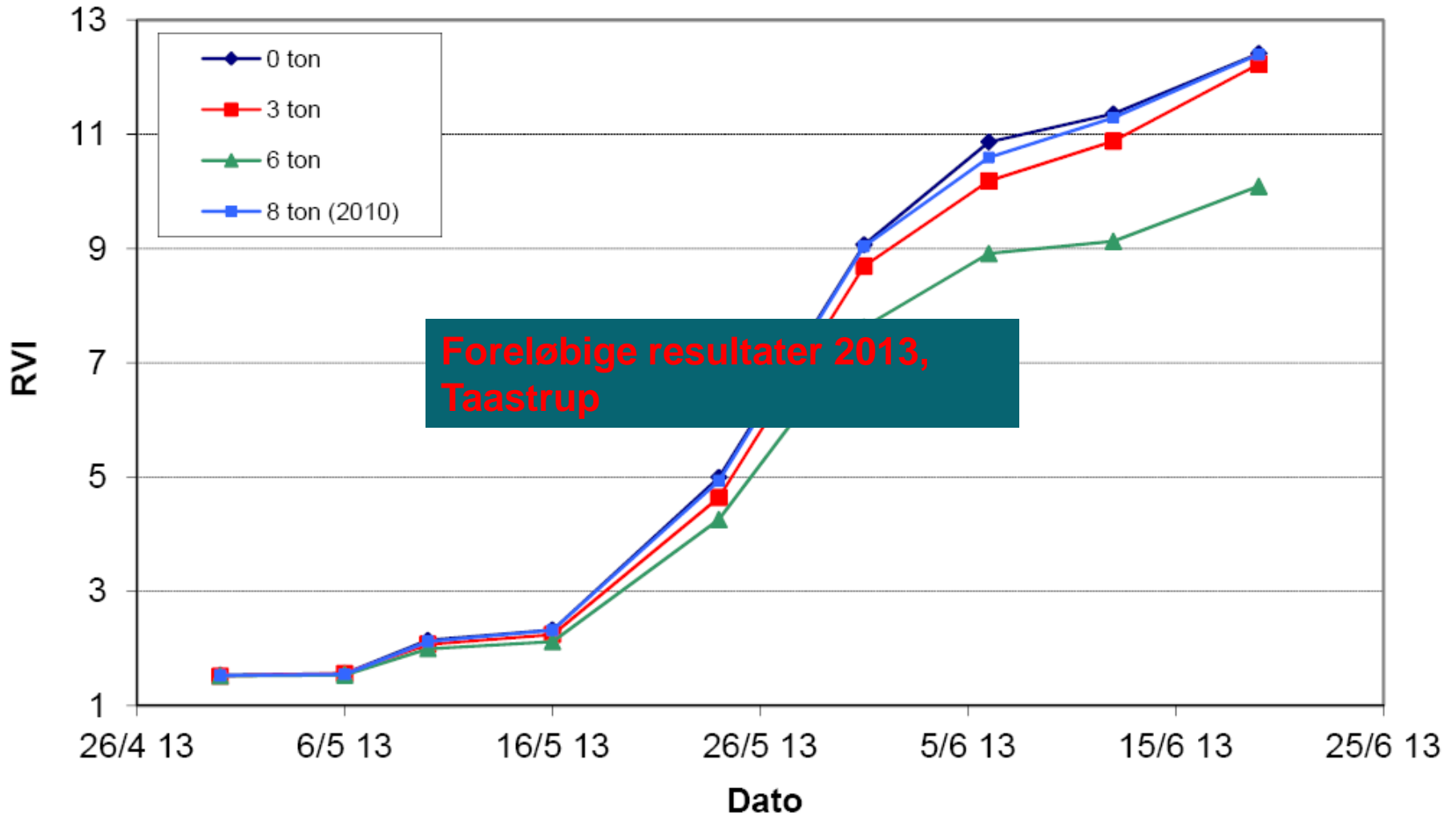

Relativt vegetationsindeks (RVI)
Gennemsnit for fire behandlinger

Relativt vegetationsindeks (RVI)
Gennemsnit for fire behandlinger

Jordpakningsforsøgene - udbytteresultater

- I de første år viser resultater fra forsøgene effekten af over-og underjordspakning.
- Senere kan vi isolere effekten af underjordspakningen.

Vårbyg	Udbytte og merudbytte, hkg pr. ha 2012			Udbytte og merudbytte, hkg pr. ha
	Taastrup	Årslev	Flakkebjerg	Gennemsnit 2010-2012
				<i>9 forsøg</i>
1. Ingen pakning	72,7	55,4	66,7	62,6
2. 8 t ¹⁾	0,1	1,4	-1,3	-3,1
3. 3 t	-5,3	1,8	-3,8	-3,9
4. 6 t	-13,5	-5,3	-11,0	-10,1
5. 8 t ²⁾	-	-4,6	-10,3	-9,8
6. 12 t	-	3,4	-	-2,5
<i>LSD</i>	3,6	<i>ns</i>	7,3	<i>LSD1-4 = 2,4; LSD1-6 = 5,5</i>

1) 8 ton, kun pakket i 2010.

2) 8 ton, pakket i 2010, 2011 og 2012.

2012
Dæktryk:
1,7 bar

Foto: Janne Aalborg Nielsen, VFL

Dæktryk

Hjullast

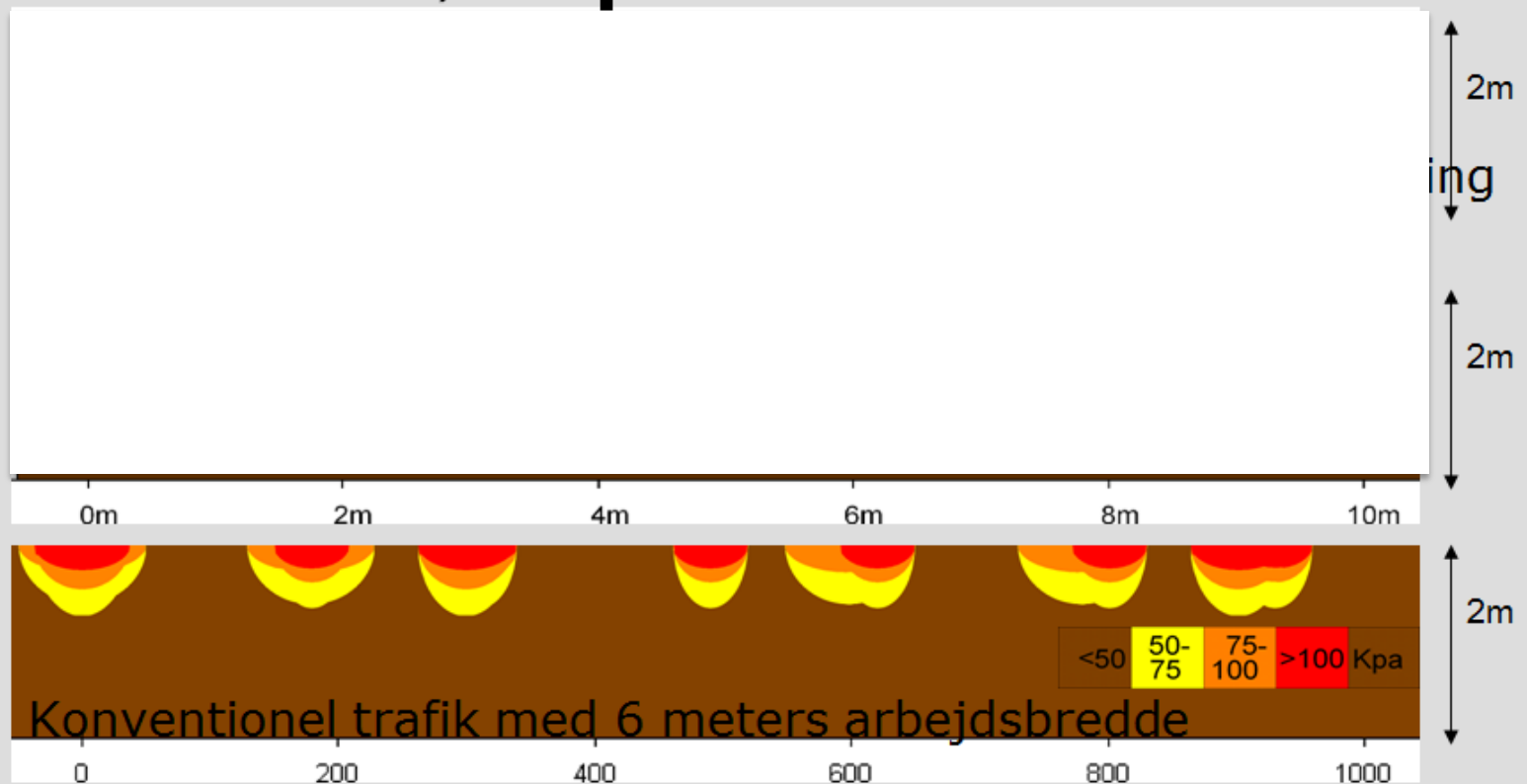
Hvad betyder jordpakning på markniveau ?

- Udbyttetab i parcel: -9 hkg pr. ha, vårbyg
- Eksempel: 12 m arbejdsbredde:
- Antaget at hvert hjul pakker 1 m i bredden
- $2 \text{ m} / 12 \text{ m} * 9 \text{ hkg pr ha} = 1,5 \text{ hkg/ha}$

Arbejdsbredde i meter	Udbyttetab hkg kerne pr. ha
6	3
12	1,5
24	0,75

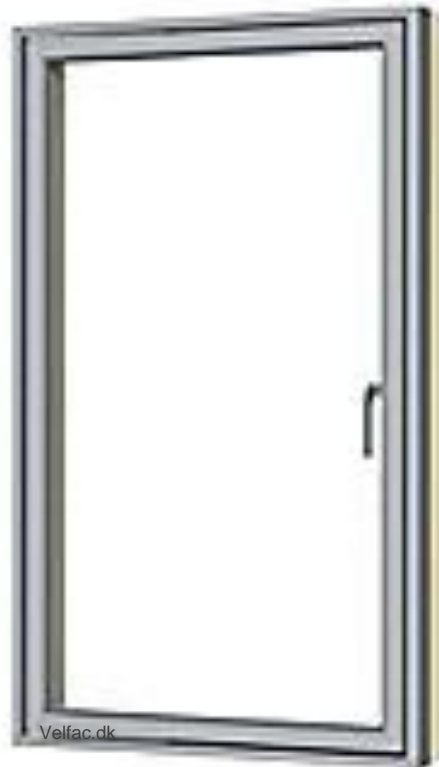
Eksempler

- Med faste kørespor

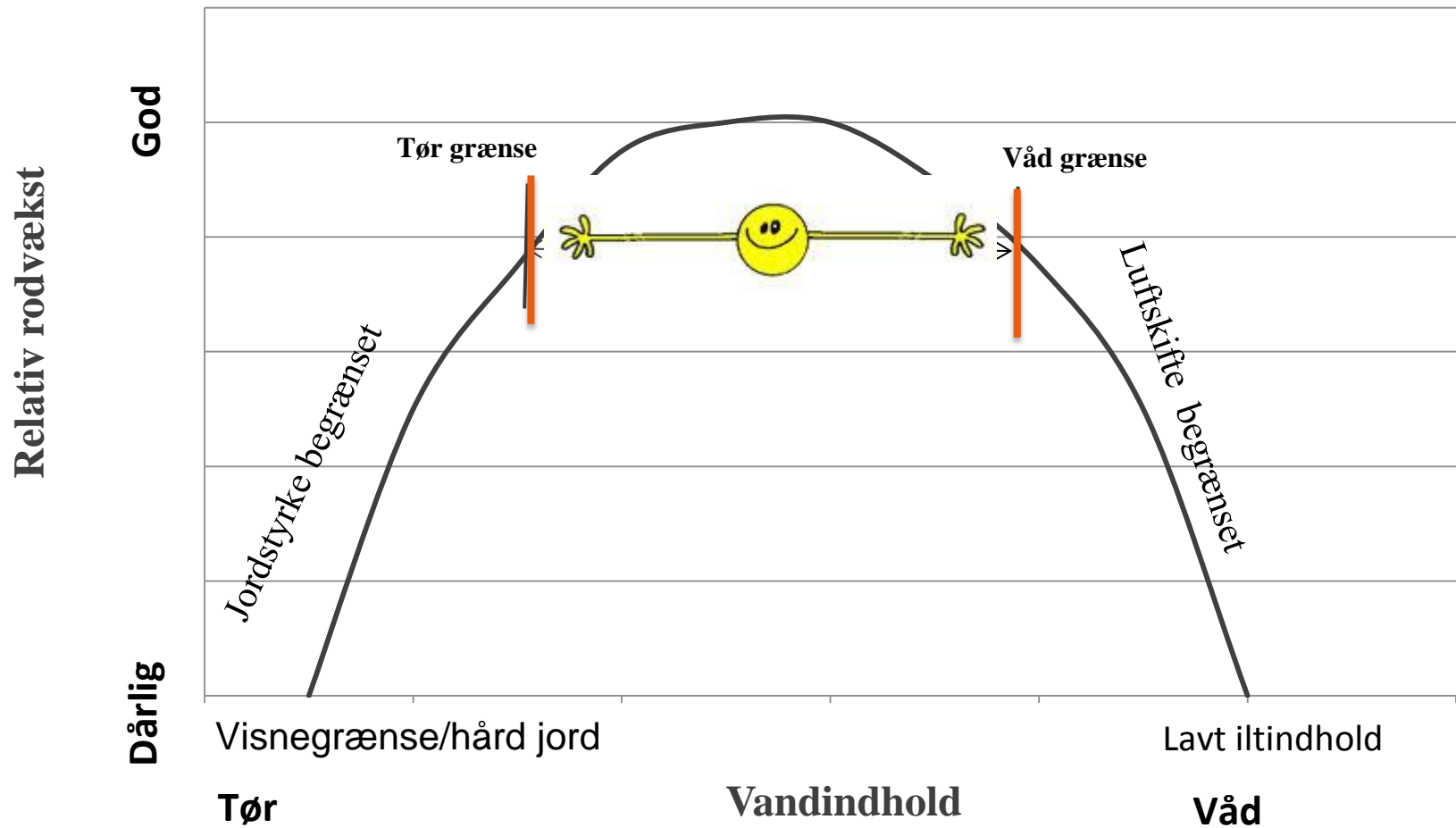

Konventionel trafik med 6 meters arbejdsbredde

Jordpakning kan føre til færre mulige arbejdsdage i marken

Gode betingelser for rodvækst

Slide lånt af Lars Munkholm, AU.

(Efter Da Silva et al., 1994).

(Modificeret yderligere af Janne Aalborg Nielsen, VFL)

Jordfysiske målinger i 2013

- Afdække den relative betydning af forskydningskræfter og vertikalkræfter under et rullende hjul på jordens poresystem, herunder evnen til at lede rødder.
- Kræfterne identificeres under en Samson PG 25 gyllevogn og en Vervaet selvkørende gyllevogn.
- Relevansen for erhvervet består i en afdækning af fordelene ved at anvende brede lavtryksdæk samt maskintyper med forskudte hjulspor.

Kilde: Per Schjøning, AU, pers. komm., 2013

Plantefysiologiske målinger i 2013

- Bedømmelse af rodvækst i Årslev (AU)
- RVI målinger Tåstrup (KU)
- Bladkonduktans Tåstrup (KU)
- Modelberegninger vandbalance (KU)

Forsøgene fremover

- Forsøgene er pakket sidste gang i foråret 2013.
- Herefter følges regenereringen af jorden.
- Regenereringen hjælpes på af olieræddike.

Foto: Janne Aalborg Nielsen, VFL

Planlagt ”faktor 2” fra 2013

- Alle parceller neddeles i to.
- Der sås olieræddike i den ene halvdel.

Nogle anbefalinger

- Minimér hjullasten (max 3-4 t hjullast!!).
- OBS på vejrforhold.
- Brug brede lavtryksdæk.
- Regulér dæktrykket til kørsel i marken.
- Tvillingehjul og bæltter kan også være en mulighed under nogle forhold.
- Kontrolleret trafik om muligt
  - Færdselsdisciplin

Tjek også www.soilcompaction.dk

Tak😊

Ekstra materiale

Beslutningsstøttesystem

Beslutningsstøttesystemet Terranimo

SOILCOMPACTION.EU

Home **Terranimo** Projects Contact [Log In] [Forgot password](#)

Start Hjælp / Introduktion Sprog

Maskine **Jord** Trædefladestress Styrke og stress i dybden

VÆLG MASKINE ?

Traktor

Selvkørende

Anhænger

Gyllespreder   330 HK traktor

Klik på rød cirkel for at vælge aksel

Klik på dæk ikon for at vælge dæk-tryk og -belastning

SOILCOMPACTION.EU

Home Terranimo Projects Contact

[Log In] Forgot password

Start Hjælp / Introduktion

TERRANIMO

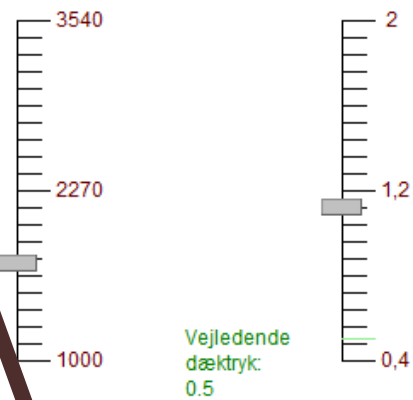
Sprog

Maskine Jord Trædefladestress Styrke og stress i dybden

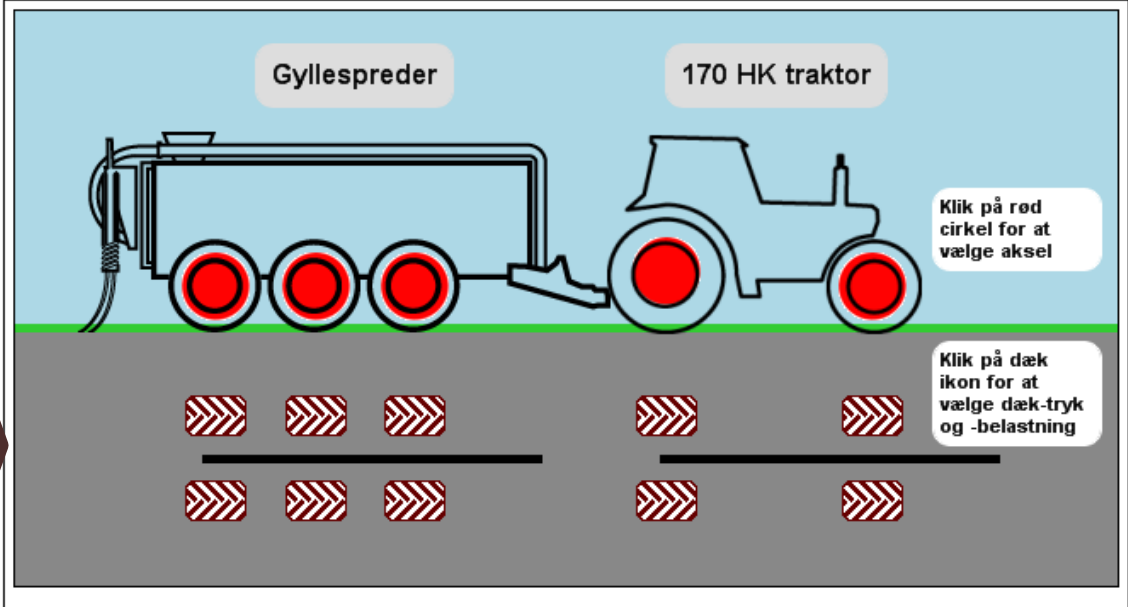
HJUL ?

170 HK traktor | Foraksel | Højre forhjul

Kategori	Trækkende hjul
Dækmærke	Michelin
Dæknavn	Omnibib
Dæk dimension	480/70R24
Hjullast [kg]	<input type="text" value="1732"/>
Dæktryk [bar]	<input type="text" value="1,1"/>

Gem Afbryd

Trædefladestress

SOILCOMPACTION.EU

Home Terranimo Projects Contact

[Log In] Forgot password

Start Hjælp / Introduktion

TERRANIMO

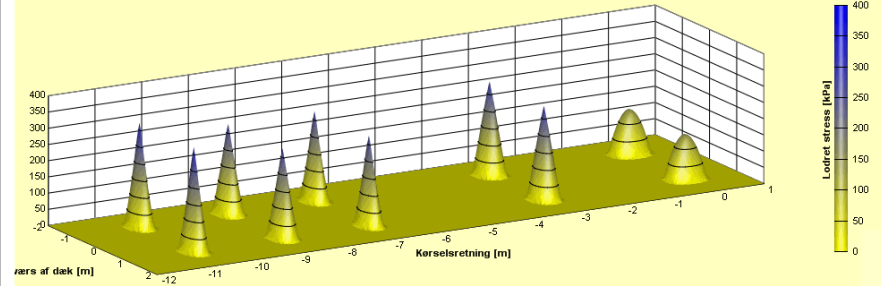
Sprog

Maskine Jord Trædefladestress Styrke og stress i dybden

TRÆDEFLADESTRESS ?

Højdekurve grafik Kontur grafik

Trædefladestress (xxx)

Web site provided by Aarhus University, Faculty of Science and Technology, Department of Agroecology. Report technical problems to webmaster: [Poul Lassen](#). Optimized for screen size 1024x768

SOILCOMPACTION.EU

Home Terranimo Projects Contact

[Log In] Forgot password

Start Hjælp / Introduktion

TERRANIMO

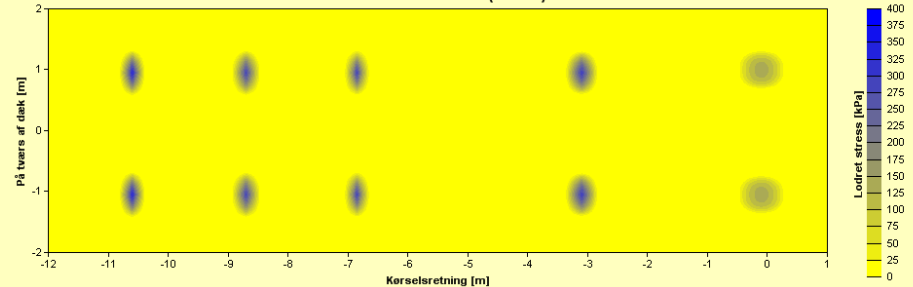
Sprog

Maskine Jord Trædefladestress Styrke og stress i dybden

TRÆDEFLADESTRESS ?

Højdekurve grafik Kontur grafik

Trædefladestress (kontur)

Web site provided by Aarhus University, Faculty of Science and Technology, Department of Agroecology. Report technical problems to webmaster: [Poul Lassen](#). Optimized for screen size 1024x768

SOILCOMPACTION.EU

Traktor, bagerste aksel

Home Terranimo Projects Webpage tools Contact

Home Help / Introduction

TERRANIMO

Language

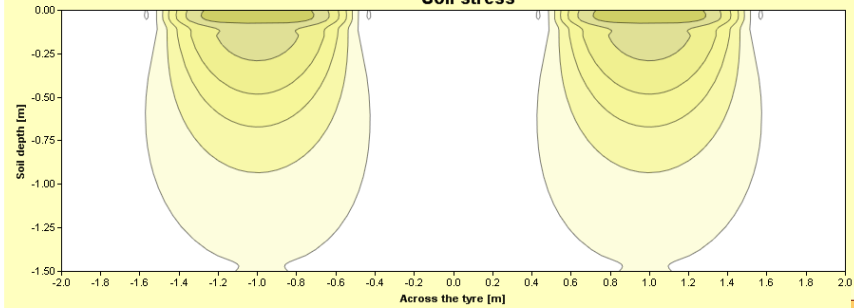
Machine Soil Contact stress Soil strength and stress

SOIL STRENGTH AND STRESS ?

Stress Stress in excess of strength

330 HP tractor|Front axle 330 HP tractor|Rear axle Slurry spreader|Front axle Slurry spreader|Mid axle Slurry spreader|Rear axle

Soil stress

Comments on Stress, 330 HP tractor|Rear axle

Web site provided by Aarhus University, Faculty of Science and Technology, Department of Agroecology. Report technical problems to webmaster: [Poul Lassen](#). Optimized for screen size 1024x768

SOILCOMPACTION.EU

Gyllevogn, forreste aksel

Home Terranimo Projects Webpage tools

Home Help / Introduction

TERRANIMO

Language

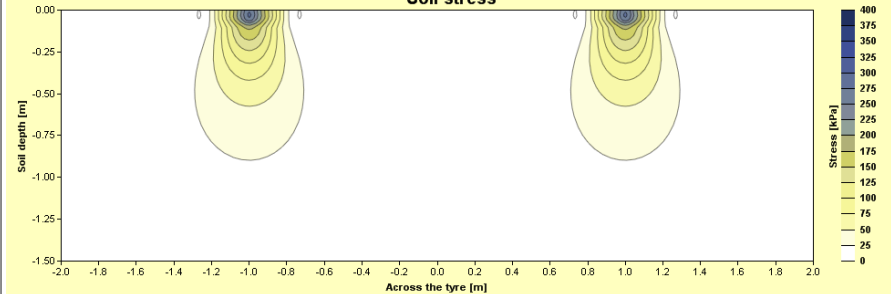
Machine Soil Contact stress Soil strength and stress

SOIL STRENGTH AND STRESS ?

Stress Stress in excess of strength

330 HP tractor|Front axle 330 HP tractor|Rear axle Slurry spreader|Front axle Slurry spreader|Mid axle Slurry spreader|Rear axle

Soil stress

Comments on Stress, Slurry spreader|Front axle

Web site provided by Aarhus University, Faculty of Science and Technology, Department of Agroecology. Report technical problems to webmaster: [Poul Lassen](#). Optimized for screen size 1024x768